

Vermes Ádám
**A csodafegyver végül elsült:
az összefogás meghozta a sikert**

A durva kampány mozgósította az ellenzéki szavazókat

A Fidesz-kampányban számos olyan nyelvi-retorikai eszköz került elő, amelyek ugyan nem újak, de ilyen mennyiségben egyszerre még nem szembesülhettek velük a választópolgárok. Jó példa erre a szombathelyi Fidesz egyik kampánygyűlése, ahol Hende Csaba fideszes országgyűlési képviselő biztatására a közönség kiabálva hazaárulózza le Nemény Andrást, az ellenzék közös szombathelyi polgármesterjelöltjét.

Új szintet ért el a mostani választási kampányban a hatóság kampányeszközként való felhasználása is: a VIII. kerületi közös ellenzéki polgármesterjelölt, Pikó András kampánystábjánál házkutatást tartott a rendőrség arra hivatkozva, hogy a helyi választási iroda a választás rendje elleni bűncselekmény és személyes adattal való visszaélés gyanúja miatt tett feljelentést egy, a kormánypárti Magyar Nemzetben megjelent cikk alapján, ám bizonyítékok hiányában a rendőrség kénytelen volt megszüntetni az eljárást.

A Magyar Nemzet fent nevesített cikke csak egy volt a kormánypárti média sok száz olyan írása közül, amelyeknek lényegében csak egy célja volt: az ellenzéki jelöltek hiteltelenné és nevetségessé tétele. Zsolt Péter, a

Méltányosság elemzője a mostani kampány során ennek kapcsán egy új fogalmat alkotott meg: az ún. „információdugó” jelenségét. Ennek egyik legfontosabb előfeltétele, hogy az egyik politikai oldalnak nagyon komoly médiafölénye legyen, ahogyan az jelenleg is megfigyelhető Magyarországon (ld. megyei és önkormányzati lapok kormánypárti bekebelezése az elmúlt években). Ez a kampánytechnika az embereknek azt az elemi igényét használja ki, hogy tájékozottnak szeretnék tartani magukat, így a kormányhoz köthető médiumok ugyan beszámoltak a kampányban történt eseményekről, amellyel megteremtették a tájékoztatás illúzióját, azonban valójában az események objektív bemutatása helyett csak minősítő, szubjektív véleményeket közöltek. Ennek következtében a néző azt hitte, hogy a valóság ismeretének a birtokába került, ehelyett valójában az adott események előre legyártott kormányoldali keretezésének az áldozatává vált.

Ez a kampánytaktika azonban a mostani választás során szinte kizárólag a vidéki kistelepüléseken volt hatékony (az összes megyei közgyűlésben újfent többséget szereztek a kormánypártok), a vidéki nagyvárosok jelentős részében és Budapesten ezzel szemben látványos csődöt mondott, amely a Fidesz első komolyabb vereségéhez vezetett a 2006-os országgyűlési választás óta. Ennek hátterében elsősorban az állhat, hogy bár az online médiában és a közösségi portálokon is nagyon komoly kormánypárti jelenlét figyelhető meg, azonban itt nem képesek a hagyományos sajtóhoz hasonló monopolhelyzetre szert tenni, Budapesten és a nagyvárosokban pedig ezeket a tartalmakat nagyobb arányban fogyasztják, magasabb a jelenlétük, mint a vidéki kistelepüléseken, ahol továbbra is a TV, illetve a helyi önkormányzati és megyei lapok a politikai tájékozódás elsődleges forrásai.

Az eredmények tükrében nagy bizonyossággal levonhatjuk azt a következtetést, hogy a háborús retorika alkalmazását és a hatóságok saját politikai célra való fölhasználását ebben a kampányban olyan szintre emelte a kormányzó párt, hogy az a legelkötelezettebb szavazókörön kívül már kontraproduktívan hathatott: mozgósította az ellenzéki választókat.

Országomat Győrért

A politikusok magánélete a rendszerváltás óta egyik választáson sem kapott ekkora szerepet, mint a mostani kampányban. Bár voltak az ellenzéki oldalon is magánéleti botrányok, azok korántsem voltak olyan horderejűek, mint a Borkai-ügy. Súlyát jól mutatja, hogy a Fidesz kampánygépezetét 2010 óta nem igazán láthattuk annyira bizonytalanoknak, mint ennek az ügynek a kirobbanása után. Volt itt váratlanul bejelentett, majd lemondott sajtótájékoztató, selyemzsinórnak szánt cikk eltávolítása a kormánypárti Magyar Nemzet oldaláról. Visszatekintve taktikai hibának tűnik, hogy hivatalosan nem szólították fel visszalépésre Borkait, hanem csak meglehetősen erőtlen és későn jövő elhatárolódásokat láthattunk, amelyek a legtöbb választóhoz már nem is igazán juthattak el. Borkai ugyan győzött Győrben, de botrányának kezeletlensége Budapesten és a megyei jogú városok egy jelentős részében az ellenzék malmára hajthatta a vizet: sok helyütt megadhatta azt a végső lökést az ellenzéki és a bizonytalan szavazók számára, amely kellett a győzelemhez.

Ellenzéki dupla vagy semmi

A kampány minden kétséget kizáróan legnagyobb revelációja az volt, hogy most először fogott össze a teljes ellenzék a legtöbb városban és szinte az összes fővárosi kerületben, hogy egy az egy elleni küzdelemre készítsék a

kormánypártok jelöltjeit. A Fidesz taktikája éppen ezért elsősorban arra irányult, hogy minél több helyen felmutassa különféle kiugrott ellenzékiekre vagy állellenzékiekre hivatkozva: valójában nincs teljes összefogás, továbbra is megosztott az ellenzék. Jó példa volt erre Lauer István, akit 2014-ben még Botka László és a baloldali pártok támogatásával választottak meg önkormányzati képviselőnek Szegeden, most azonban független jelötként indult el Botka ellen a polgármesteri címért (végül meglehetősen szerény eredményt ért el). A legfontosabb pozíciókért tehát a stratégiaileg legfontosabb helyeken egy ellenzéki jelölt indult, ráadásul a közös főpolgármester-jelölt kiválasztásánál tesztelték először az előválasztás intézményét, mely hosszú idő után az első ellenzéki innováció volt, egy jól működő külföldi példa hazai gyakorlatba való átültetése.

Bármekkora előrelépés is volt a teljes összefogás megteremtése, ugyanakkora kockázatot is rejtett magában: amennyiben a teljes összefogás stratégiája is kudarcot vallott volna, akkor gyakorlatilag az utolsó rendelkezésükre álló eszközt is kimerítették volna, így nem maradt volna lényegében semmilyen legitimitásuk az ellenzéki szavazók előtt a jelenlegi ellenzéki pártoknak. Azzal viszont, hogy látványos siker koronázta ezt a politikai lépést, az ellenzék megerősödött legitimitással és új erőforrások felett diszponálva kezdhet neki a 2022-es országgyűlési választásra való fölkészülésnek. A kulcskérdés az lesz ezzel kapcsolatban, hogy a számos újonnan megválasztott ellenzéki polgármester mennyire lesz képes megvalósítani a saját elképzeléseit a várható komoly kormányzati ellenszélben, és ezzel párhuzamosan mennyi energiája marad arra, hogy kiépítse az ellenzék azon „bástyáit”, melyekből kiindulva „visszafoglalhatja” az országot.